

УДК 631.173:339.187.62

Оксана Березовська

Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, Україна

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ЯК ПРОГРЕСИВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Oksana Berezovska

FINANCIAL LEASING AS A PROGRESSIVE FINANCIAL INSTRUMENT OF INCREASE OF TECHNICAL PROVIDING OF AGRICULTURAL ECONOMY OF UKRAINE

Вирощування зерна є ключовим пріоритетом агропромислового комплексу України. Збирання врожаю зерна зернових, зернобобових, круп'яних та технічних культур є завершальним етапом всього процесу їх вирощування. Щороку в Україні під зернові, зернобобові, круп'яні, кукурудзу і соняшник відводиться близько 60% усіх посівних площ. Однак значне скорочення кількості матеріально-технічних засобів в аграрній сфері економіки України, відчутний їх фізичний і моральний знос негативно впливають на продуктивність та ефективність використання земельних і трудових ресурсів. Не впроваджуються новітні технології вирощування сільськогосподарських культур, розширюються площі необроблених земель, не проводяться необхідні технологічні операції в оптимальні агротехнічні строки, що призводить до втрат врожаю.

Для збирання їх у оптимальні строки необхідно мати відповідний парк сучасної зернозбиральної техніки.

На сьогодні ж парк зернозбиральних комбайнів в сільськогосподарських підприємствах України нараховує 55 тис. одиниць, що становить 66 відсотків до технологічної потреби. З наявного парку комбайнів 44,8% мають вік понад 20 років, і лише 18% – до 10 років. Навантаження на один умовний зернозбиральний комбайн складає 300 га, в той час як у Німеччині – 48,4 га, США – 38,7 га, Польщі – 64,4 га.

За оцінками Міністерства аграрної політики та продовольства України, середні щорічні втрати зерна через недоотримання оптимальних термінів його збирання (тобто недостатньої кількості комбайнів) складають біля 6 млн. тонн.

Щорічна технологічна потреба в зернозбиральних комбайнах складає 6,5 тис. одиниць.

Такий стан технічного, а також інженерного і сервісного обслуговування не може забезпечити випуск конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції для внутрішнього і зовнішнього ринків та економічну ефективність виробництва. Для підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та продуктів харчування на світовому ринку необхідно дотримуватися жорстких агротехнологічних вимог виробництва продукції. А після вступу України у СОТ дотримання міжнародних вимог до сільськогосподарської продукції стало обов'язковою умовою її експорту. Однак сільське господарство ще не набуло необхідної купівельної спроможності.

У зв'язку з цим проблема технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств актуалізувалася. Проте нинішній фінансовий стан товаровиробників аграрного сектору економіки не дає змоги розв'язати проблему за рахунок їх власних коштів. Тому в сучасних умовах проблему технічного забезпечення можна розв'язати лише комплексно, зокрема шляхом формування і розвитку довгострокового кредитування, лізингу, кооперування, державної підтримки та інших механізмів.

Враховуючи, яка ситуація зараз склалася на кредитному ринку, то навряд чи для виробника сільськогосподарської продукції буде вигідно і водночас можливо профінансувати закупівлю техніки за допомогою кредиту.

Державні програми забезпечення технікою також є не зовсім ефективними, оскільки дуже мало коштів на них виділяється.

Тому взяття необхідної сільськогосподарської техніки та обладнання на умовах лізингу є досить реальним способом поліпшити ситуацію матеріально-технічного забезпечення сільського господарства.

Т.В.Куліш у своїй праці якнайкраще визначає сутність лізингу, а саме: «лізинг має трійну економічну основу і зберігає в собі одночасно якості кредитної угоди, інвестиційної і орендної діяльності. Вони тісно сполучаються і взаємопроникають один в одного, утворюючи в сукупності нову організаційно-правову форму бізнесу. Звідси лізинг – це сукупність економіко-правових відносин, які виникають із придбанням у власність майна та передачею його у тимчасове володіння і користування на визначений термін і за визначену плату».

І хоч лізинг у світі займає одну з лідируючих позицій серед фінансових інструментів, українська економіка, в тому числі і сільськогосподарські підприємства, ще не так активно його використовують для покращення свого матеріально-технічного стану.

Так в 2011 році європейський лізинговий ринок по показнику нових укладених контрактів досягнув відмітки 256,6 млрд. євро, що на 19,1 млрд. євро, або ж на 8%, більше ніж в 2010 році.

Якщо ж розглядати вітчизняний лізинговий ринок, слід відмітити, що тут також прослідковується позитивна тенденція до збільшення

Вартість укладених у 2011 році договорів фінансового лізингу становила 11 337,4 млн. грн., а це більше на 6 364,8 млн. грн., або ж 128,0%, ніж в 2010 році.

Коли ж аналізувати розподіл лізингових послуг за галузями, то лідером за вартістю договорів на кінець 2011 року є транспортна галузь із показником 74 434,6 млн.грн. (61% від загального об'єму ринку), сільське господарство -17 232,6 млн.грн. (14%) та будівництво 10 119,6 млн. грн. (8%).

В 2011 році в Україну було завезено 2619 імпортних зернозбиральних комбайнів та поставлено по фінансовому лізингу вітчизняних лише 92 шт. Ці дані вказують на нагальну потребу у масовому виробництві та поставці вітчизняного зернозбирального комбайна, який зміг би конкурувати з іноземним.

Державна підтримка технічного переоснащення сільськогосподарських товаровиробників звелась до мізерної частки поставки техніки через механізм фінансового лізингу. Забуті програми 30% компенсації за придбану техніку, коротко- та довгострокових кредитів. А на фінансовий лізинг Державна підтримка придбання сільськогосподарської техніки і обладнання вітчизняного виробництва з 369,3 млн. грн. в 2011 році скоротилася лише до 80 млн. грн. в 2012 році. В той час, як на 2012 рік замовлення сільськогосподарських товаровиробників на лізингову техніку складає 870 млн. грн.

Кризовий стан справ у сфері АПК загрожує продовольчій, а відтак, і національній безпеці в цілому. Тому пошук науково обгрунтованих шляхів подолання негативних явищ і процесів в сфері АПК, обгрунтування і розробка конкретного інструментарію для вирішення цієї проблеми стає актуальним завданням для вітчизняної економічної науки.

Ключовим стає питання оновлення матеріально-технічної бази на інноваційній основі. Важливу роль у цьому процесі може відіграти лізинг, який позитивно зарекомендував себе у світовій практиці.